

www.humak.fi

**Turvallisuuden kehittäminen
koira-avusteisessa työssä**

Hali-Koiran turvallisuussuunnitelma

Henni Luona

**Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
(210 op)**

11/2020

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Tekijä: Henni Luona
Opinnäytetyön nimi: Turvallisuuden kehittäminen koira-avusteisessa työssä
Sivumäärä: 37 ja 11 liitesivua
Työn ohjaaja: Satu Riikonen
Työn tilaaja: Hali-Koira

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli tutkia koira-avusteiseen työhön liittyvää turvallisuutta, sekä kehittää Hali-Koiran käyttöön toimiva turvallisuussuunnitelma. Koira-avusteiseen työhön Hali-Koiralla liittyy monia erilaisia toimintaympäristöjä, joissa on otettava huomioon erilaisia turvallisuuteen vaikuttavia asioita. Tämä turvallisuussuunnitelma voidaan myös jakaa Hali-Koiran yhteistyötahoille.

Opinnäytetyön tilaaja on Hali-Koira yritys, joka toteuttaa koira-avusteisin keinoin työtä moniammatillisissa työympäristöissä. Hali-Koira yrittäjä Maarit Haapasaari työskentelee koulutettujen Berninpaimenkoiriensa kanssa erilaisissa ympäristöissä. (laitokset: kehitysvammaisten, vanhukset, lastenkodit) Yrityksen tarkoituksena on alusta asti ollut koira-avusteisen työn kehittäminen, joka tuo iloa ihmisten elämään toiminnallisesti suloisten koirien avulla. Lisäksi Hali-Koira yrityksen toiminta on sekä sosiaalisesti vahvistavaa, että terveyttä edistävää.

Kehittämistyön aineistonkeruumenetelminä on käytetty laadullisia menetelmiä. Näihin lukeutuu sekä haastattelu, että kysely. Haastattelulla saatiin yrittäjä Maarit Haapasaaren vuosien kokemuksella syntynyt näkemys yrityksen turvallisuuteen liittyvistä tärkeistä asioista. Kyselyllä selvitettiin yhteistyökumppaneiden mielipiteitä ja näkemyksiä Hali-Koira vierailuihin ja toimintaan liittyviin turvallisuusasioihin.

Keräämäni aineiston perusteella voidaan todeta, että Hali-Koiran toteuttamaan eläinavusteiseen työhön ollaan tyytyväisiä, eikä turvallisuus ei ole herättänyt hirveästi epäilyä yhteistyötahoissa. Tuloksista selvisi, että aukko turvallisuudessa löytyy kuitenkin hoitajien ja henkilökunnan osallisuudesta vierailukohteiden ohjaustilanteissa. Koira-avusteisuus on toistaseksi jokseenkin tutkimaton alue vielä vuonna 2020, ja siihen liittyviä turvallisuusasioita on tutkittu sitäkin vähemmän.

Kehittämistyönä ja sen tuloksena tilaajalle on kehitetty turvallisuussuunnitelma, jonka voi tarvittaessa jakaa yhteistyökumppaneille, sekä esittää myös viranomaisille. Turvallisuussuunnitelma toimii myös hyvänä tietopakettina uusille yhteistyökumppaneille.

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work, Bachelor's Degree

Author: Henni Luona
Title: Safety plan for canine-assisted work at Hali-Koira enterprise
Number of Pages: 37 and 11 attachment pages
Supervisor: Senior Lecturer Satu Riikonen
Commissioner: Hali-Koira enterprise, entrepreneur Maarit Haapasaari

This thesis was commissioned by Hali-Koira enterprise that carries out canine-assisted work in a multiprofessional working environment. The purpose of this thesis was to study safety issues related to canine-assisted work and to develop a safety plan for Hali-Koira. Hali-Koira has multiple different operational environments for canine-assisted work, where many different safety-related issues must be taken into consideration. This safety plan can also be shared to the partners of Hali-Koira.

Hali-Koira enterprise focuses on work with trained Bernese Mountain Dogs in many different environments with various customer groups: people with disabilities, senior citizens, children's homes etc. The purpose of this enterprise is to develop and promote canine-assisted work. Hali-Koira's activity is both socially restorative and health improving.

This final thesis is qualitative study. The data collection methods were interview, observation and survey. The interview provided the entrepreneur's experienced insight into the Hali-Koira enterprise's security. The survey sought the opinions and views of the partner organizations related to Hali-Koira's visits, activities and safety issues during them.

The data indicates that there is a mutual satisfaction regarding safety between Hali-Koira and its partners. The results suggest that there might be a safety gap during Hali-Koira visits due to the absence and/or low involvement of the partners' staff.

As a product of this thesis, a safety plan was developed for the commissioner. It can also be distributed to Hali-Koira's partners as well as related authorities if needed. The security plan also serves as an information package for Hali-Koira's future partners.

Keywords: welfare, eldercare, dog, safety instructions

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	HALI-KOIRA YRITYKSEN TOIMINTA.....	7
2.1	Hali- Koira yritys	7
2.2	Hali-Koiran erilaiset työympäristöt ja muodot.....	8
2.3	Turvallisuussuunnitelman tarve Hali-Koiralla	10
3	ELÄINAVUSTEINEN TYÖ	12
3.1	Eläinavusteisen työskentelyn määritelmiä	12
3.2	Koira-avusteinen työ	14
3.3	Yhteistyötahot.....	15
3.4	Erilaisten ihmisten sekä ihmisryhmien kohtaaminen	15
3.5	Toimintaa määrittelevät lait	17
3.6	Turvallisuussuunnitelma yleisesti.....	18
4	KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT	20
4.1	Havainnointi	20
4.2	Hali-Koira yrittäjän haastattelu	21
4.3	Benchmarking.....	22
4.4	Kysely	23
5	HAVAINNOINNIN ANALYSOINTI	25
6	KYSELYN ANALYSOINTI	25
7	TURVALLISUUSSUUNNITELMA.....	31
8	LOPUKSI.....	32
	LÄHTEET	34
	LIITTEET	37

1 JOHDANTO

Lähdin tekemään kehittämistyötä ja tutkimaan Hali-Koira yrityksen toimintaa tilaajan Maarit Haapasaaren aloitteesta ja tarpeesta. Tilaaja eli Maarit Haapasaari on havainnut, että hänen toiminnassaan koira-avusteisessa työssä on puuttuva osa, eli turvallisuussuunnitelma. Selvitän kehittämistyölläni sitä, mitkä asiat vaikuttavat siihen, että toiminta on turvallista. Turvallisuuden kehittäminen eläinavusteisessa työssä on oleellista, koska työhön liittyy riskejä niin työkoirien kuin asiakkaidenkin puolelta. Esimerkiksi koiran soveltuvuuden selvittäminen, ohjaajan koulutus sekä vierailukohteiden ja erilaisten asiakkaiden tuomat muutokset ja riskit on otettava huomioon. Kehittämistyön tuotoksen, eli turvallisuussuunnitelman avulla Hali-Koira yritys voi toimia turvallisemmin jokapäiväisessä työssään.

Monet koiranomistajat ovat havainneet hyvinvointinsa lisääntyneen, koska esimerkiksi pelkkä koiran ulkoilutus vaikuttaa sekä fyysiseen että psyykkiseen hyvinvointiin. Koira tuo arkeen iloa ja rytmiä, sekä antaa mahdollisuuksia kanssakäymiseen muiden ihmisten kanssa. Koira toimii täten hyvinvoinnin tukena. Tutkimuksissa on todettu koiran koskettamisen vaikuttavan ihmisen hyvinvointiin monin eri tavoin. Tarve koskettaa on primitiivistä. (Kasvatus-kuntoutuskoirat 2020.)

Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää Hali-Koiran yhteistyökumppaneiden ajatuksia turvallisuudesta liittyen Hali-Koiran vierailuihin, sekä reflektoida Hali-Koiran työtä sosiaali- ja terveysalan muihin toimintoihin. Otan opinnäytetyössäni myös selvää siitä, mitkä kaikki tekijät vaikuttavat Hali-Koiran työn sujuvuuteen.

Tutkimuskysymykseni on, että miten Hali-Koiran turvallisuutta voi parantaa, ja mitä tekijöitä siihen liittyy. Esimerkiksi kasvatus-kuntoutuskoirat.fi eivät määrittele ammattieettisissä ohjeissaan koiran turvallisuutta erikseen, eli mitä termi ”turvallinen koira” tarkoittaa. Eläinavusteinen toiminta Hali-Koiran toimintatavoilla on harvinaista, joten siihen liittyvää turvallisuutta ei ole tutkittu laajalti vielä. Opinnäytetöitä koira-avusteisesta työskentelystä löytyy, esimerkiksi Sepponen & Vilen 2015, Kilpiö & Ruippo 2020 sekä Leppälä 2018. Edellä mainitut opinnäytetyöt kertovat koirien kanssa työskentelystä, mutta eivät kerro siihen liittyvistä turvallisuusasioista. Hali-

Koira yrittäjä Maarit Haapasaari on alansa pioneeri, eli hänellä ei ole kilpailijoita työalueellaan Varsinais-Suomessa. Koira-avusteista työtä tehdään Suomessa erilaisissa muodoissa, mutta Haapasaaren työ Hali-Koira yrityksessä on hieman erilaista, mitä muualla Suomessa, eli koira-avusteista työtä laulun ja liikunnan keinoin. Siksi on tärkeää tutkia myös työn turvallisuutta.

Olen ollut vuoden 2020 alusta seuraamassa Hali-Koiran työtä ja ollut mukana ruohonjuuritason työssä, jossa olen pystynyt havainnoimaan riskejä ja turvallisuuteen liittyviä epäkohtia omin silmin, joita avaan opinnäytetyössäni. Hankin tietoa havainnoinnin, kyselyn, osittain benchmarkingin, eli vertaiskehittämisen sekä haastattelujen avulla, jotka analysoin ja esittelen tulokset työstäni.

Olemme Hali-Koira yrittäjä Maarit Haapasaaren kanssa reflektoineet kyselyn tuloksia toistemme kanssa. Tästä opinnäytetyöstä sekä tutkimuksesta syntyvä kehittämistyö ja tuotos on konkreettinen turvallisuussuunnitelma Hali-Koira yrityksen ja yrityksen yhteistyökumppaneiden käyttöön. Näin saamme ensimmäisen version Hali-Koiran turvallisuussuunnitelmasta, jota on toiminnan laajentuessa syytä muunnella aina toimintaa vastaavaksi. Etenen opinnäytetyössäni kertoen taustaa sekä Hali-Koira yrityksestä että Maarit Haapasaaren työstä, avaten myös koira-avusteista toimintaa, sekä turvallisuussuunnitelmaan liittyviä perusasioita helpottaakseni aihealueen ymmärtämistä. Tietoperustan jälkeen kerron käyttämästäni menetelmästä sekä siitä, miksi valitsin juuri nämä menetelmät kehittämistyöhöni. Analysoinnin kautta luvusta 6 löytyy lopullinen turvallisuussuunnitelma. Luku 7, turvallisuussuunnitelma, tiivistää koko opinnäytetyön pääpiirteet yhteen.

2 HALI-KOIRA YRITYKSEN TOIMINTA

Tämä luku käsittelee opinnäytetyöni tilaajaa, Hali-Koira yritystä. Avaan tässä luvussa aluksi Hali-Koiran toimintaperiaatteita ja taustaa, sekä selvitän, millaisia asioita eläinavusteisen työn tekemisen turvallisuuteen liittyy.

2.1 Hali- Koira yritys

Toteutin kehittämistyöni Hali-Koira yritykselle, jonka toiminnan periaate on koira-avusteisessa työssä. Hali-Koira toimii Varsinais-Suomessa, Turun seudulla, sekä Vakka-Suomessa ja pääkaupunkiseudulla. Koira-avusteinen työ on eläinavusteista terapiaa, jota Hali-Koira yrittäjä Maarit Haapasaari toteuttaa berninpaimenkoiriensa kanssa. Haapasaari on toiminut yrittäjänä 21 vuotta, joista 9 vuotta Hali-Koira yrittäjänä. Toiminta on löytävää vanhustyötä, sekä muuta moniammatillista kehitystyötä.

Hali-Koira yrityksen työskentelyn tarkoituksena on koira-avusteisen työn kehittäminen ja toteuttaminen eri alojen ammattilaisten sekä yhteistyökumppaneiden kanssa. Hali-Koira työskentelyllä on kokonaisvaltaiset hyödyt. Se tuo iloa ja positiivisuutta sekä samalla vahvistaa asiakkaan terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia. Tätä kautta voidaan ehkäistä ongelmien muodostumista, mutta myös tukea jo ongelmia kohdanneita asiakkaita. Hali-Koira työskentely on laadukasta ja ammattitaitoista (Hali-Koira 2020).

Hali-Koiralla on lukuisia yhteistyökumppaneita. Hali-Koira on perustettu vuonna 2011, ja siitä asti toimintaa kehittäessä on ollut mukana monia tahoja. Suurin osa Hali-Koiran toiminnasta tällä hetkellä (v. 2020) keskittyy vanhustyöhön sekä löytävään vanhustyöhön. Hali-Koira toimii yhteistyössä Turun- sekä Varsinais-Suomen alueella monien palvelutalojen kanssa, ja monien palvelutalojen kanssa hänellä on sovittuna viikoittainen käynti työkoiriensa kanssa. Merkittävä yhteistyökumppani löytävässä vanhustyössä on Turun Lähimmäispalveluyhdistys Ry.

Lisäksi Maarit Haapasaaren yrityksen toimintaa vauhdittaa sponsorit, joita vuonna 2020 ovat: Makerspoint Oy, Nutrolin, Wercafé, Kaarinan apteekki sekä NeuFrau.

Nämä sponsorit ovat ostaneet itselleen mainospaikan Hali-Koiran työauton kyljestä, sekä Hali-Koiran verkkosivuilta www.hali-koira.fi. Hali-Koiran Facebook- sivujen julkaisuissa on myös aina maininta vuoden sponsoreista.

2.2 Hali-Koiran erilaiset työympäristöt ja muodot

Maarit Haapasaaren harjoittaman koira-avusteisen työn voi jakaa pääosin neljään eri kategoriaan, ja tässä luvussa avaan näitä erilaisia työmuotoja.

Palvelukodit

Hali-Koira työskentelee Turun sekä lähialueiden vanhusten palvelutaloissa. Palvelutaloissa pyritään aktivoimaan ja innostamaan asukkaita liikunnan sekä laulun keinoin. Koira on mukana aktiviteeteissa. Tehtäviin tarkoin valittu ja koulutettu koira käy haalamassa ja tervehtimässä Maarit Haapasaaren ohjauksella jokaista, joka haluaa koiraan tervehtiä. Halauskierroksen jälkeen alkaa jumppa, jonka runko on kehitetty yhteistyössä fysioterapeutiksi opiskelevien kanssa. Liikkeet on mietitty jumppaan siten, että jokainen voi turvallisesti paikalla olevien hoitajien avustamana osallistua liikuntakykynsä mukaan. Jumppaan kuuluvat liikkeet ovat kevyitä, mutta aktivoivia, ja ne tehdään Maaritin laulamien sävelmien tahdissa. Koira on mukana myös jumpassa. Tunnin kestävän tuokion loppuksi lauletaan kootusta laulukirjasta ikäihmisille tuttuja lauluja.

Kävelytreffit

Hali-Koiran kävelytreffit ovat todella matalan kynnyksen toimintaa ikäihmisille. Kävelytreffit järjestetään tätä nykyä kaksi kertaa viikossa, keskiviikkoisin ja torstaisin. Parhaimmillaan kävelytreffeille osallistuu jopa yli 80 yksinäistä ikäihmistä päivässä. Treffien tarkoitus on antaa mahdollisuus kevyeen liikuntaan yksinäisyyttä poteville ikäihmisille, sekä tarjota myös mahdollisuus tutustua erilaisiin kulttuurikohteisiin Turun seudulla. Tutustumiskohteet ovat aina Turun seudun Föli- bussireittien varrella, jotta

kaikilla olisi mahdollisuus osallistua kävelytreffien toimintaan sekä tutustumiskohteisiin. Tutustumiskohteet pyritään järjestämään myös sellaisiin paikkoihin, jotka olisivat mahdollisimman esteettömiä, sillä osa ikäihmisistä osallistuu myös pyörätuolilla.

Kävelytreffit alkoivat vuonna 2013 osana Turun Lähimmäispalveluyhdistys ry:n koordinoimaa ja RAY:n rahoittamaa Avoimet ovet -hanketta. Hankkeessa käynnistettiin ikääntyneille suunnatut Kävelytreffit, mutta toiminta ei silloin tavoittanut kohderyhmää. Tällöin Hali-Koira yrittäjä Maarit Haapasaari ehdotti koira-avusteisen työn mukaan ottamista toimintaan. Idea osoittautui toimivaksi, ja kohderyhmää tavoitettiin runsaasti. Hankkeen päätyttyä toiminta jäi pysyväksi osaksi Turun Lähimmäispalveluyhdistys Ry:n ja Hali-Koiran toimivaa yhteistyötä. (Norokallio 2019.) Hali-Koirat ovat olleet alusta asti mukana innoittamassa turkulaisia ja lähiseuduilla asuvia ikäihmisiä liikkumaan suurella joukolla. Kävelytreffeihin osallistuminen ei sido osallistujia mihinkään ja on heille ilmaista. Kävelytreffeille ei tarvitse ilmoittautua erikseen, vaan ikäihmiset voivat osallistua silloin, kun se heille parhaiten sopii. Hali-Koiran järjestämille kävelytreffeille ei oteta omia lemmikkejä mukaan, vaan tehtävään koulutettu berninpaimenkoira toimii ryhmän vetäjänä Haapasaaren kanssa. Tämä on käytäntö turvallisuussyistä.

Kävelyt alkavat useimmissa tapauksissa kahdesta eri kokoontumiskohteesta, jotka ovat yhteistyössä Hali-Koiran kanssa. Lähtö- ja kokoontumispaikkoina toimivat Kaskenmäessä Café Dominic ja WerCafé. Näistä valitaan kokoontumispaikaksi aina se, josta on sopiva kävelymatka kulttuuri- ja tutustumiskohteisiin. Matka voi olla mitä vain parista sadasta metrillä reiluun kilometriin. Kävelytreffit järjestetään aina, säästä riippumatta. Vuoden 2020 koronapandemia on kuitenkin vaikuttanut maaliskuun jälkeen Kävelytreffien peruuntumiseen.

Kirjoitetaan koiralle sekä lukukoira

Kirjoitetaan Koiralle® on Maarit Haapasaaren sekä sanataiteilija ja sanataidekasvattaja Veera Vähämaan kehittämä rekisteröity menetelmä, jossa osallistujia, ikään katsomatta, kannustetaan kirjalliseen sekä suulliseen itseilmaisuun koira-avusteisen sanataiteen keinoin. Menetelmä perustuu luovaan oppimiseen, ja lähtökohtana työskentelylle on, että eläinavusteisten menetelmien nähdään olevan lupaavia sellaisten lasten kanssa, joilla on tunne-elämän haasteita (Kogan, Granger, Fichett, Helmer & Young

1999, 106). Kirjoitetaan koiralle- teemoitelluissa työpajoissa tutustutaan eläimeen ja sen kommunikaatiotapoihin, sekä kirjoitetaan pieni sanataideharjoitus. Sanataideharjoitus puretaan yhdessä. (Hali-Koira 2020.)

Sanataideharjoitukset ovat matalan kynnyksen harjoituksia. Tehtävä voi olla esimerkiksi postikortin kirjoittaminen Hali-Koiran kuvitteelliselta karkumatkalta. Harjoituksissa ei puututa kirjoitusvirheisiin tai käsialaan. Tarkoitus on, että jokainen voi ilmaista itseään juuri sillä tavalla, minkä osallistuja sillä hetkellä kokee parhaimmaksi.

Näiden harjoitusten perimmäinen lähtökohta on kuitenkin kohtaaminen. Kirjoittaminen ja lukeminen on kuitenkin usein silta kommunikointiin toisten ihmisten kanssa. Menetelmää on alettu kehittämään jo vuodesta 2012, ja siitä asti sitä on hiottu nykyiseen muotoonsa. Syksyllä 2012 järjestettiin ensimmäiset työpajat osana Turun kaupungin vapaa-aika toimialan Bridging Baltic- hanketta. Työpajoja järjestettiin useammalle alakoululle Turun seudulla. (Hali-Koira 2020.)

Vuonna 2014 Kirjoitetaan Koiralle® -työpajat olivat osa Turun Sanataideyhdistyksen koordinoimaa, Suomen Kulttuurirahaston Varsinais-Suomen maakuntarahaston tukemaa Sanataiteen Kiertokoulu Kieku -hanketta ja pajoja järjestettiin Laitilassa, Paimiossa, Mynämäellä, Uudessakaupungissa, Koskella, Vehmaalla, Nousiaisissa ja Pöytyällä. Syksyllä 2015 Kirjan talo ry:n koordinoiman ja Suomen Kulttuurirahaston tukeman hankkeen turvin järjestettiin 14 Kerro Koiralle -työpajaa Luolavuoren erityiskoulun kielihäiriöisten lasten luokalla sekä erityistä tukea tarvitseville nuorille aikuisille Turun Omaishoitokeskuksen tiloissa.

2.3 Turvallisuussuunnitelman tarve Hali-Koiralla

Hali-Koira yrityksellä ei ole entuudestaan virallista turvallisuussuunnitelmaa. Turvallisuussuunnitelmaa ei ole aiemmin koettu tarpeelliseksi yksilöidä Hali-Koiran käyttöön, koska yrityksen yhteistyötahoilla sosiaali- ja terveystalouden yksiköissä on omat yksilöidyt turvallisuussuunnitelmat. Koska laissa on määritelty pelastuslaki, on turvallisuussuunnitelma löydettävä yhteistyötahojen tiloihin liittyen (Pelastuslaki 2018/1353).

Hali-Koira yrittäjä Maarit Haapasaari on kuitenkin kokenut, että turvallisuussuunnitelma olisi tarpeellinen ja hyödyllinen olla olemassa myös hänen yritykselleen, koska vaikka yritys noudattaa yhteistyötahojen tilojen turvallisuussuunnitelmia ja työskentelee niiden mukaisesti, on hänellä itsellään hyvä olla suunnitelma esitettäväksi. Haapasaarelta on myös kysytty pitämiensä luentojen yhteydessä turvallisuussuunnitelmasta. Turvallisuussuunnitelma Hali-Koiralla tulee pitämään sisällään lyhyesti ja tiedotteen omaisesti kaiken muun tarpeellisen, paitsi tiloihin liittyvät turvallisuusasiat.

Nämä muut turvallisuusasiat liittyen Hali-Koiran toimintaan ovat tietoturva-asiat, tiedottaminen, vaaratilanteisiin varautuminen; tapaturmat, työkoiriin liittyvät riskit ja niiden kartoitus, sekä henkilöturvallisuus. Koska yrityksen historiassa ei ole esiintynyt vaarallisia tai uhkaavia tilanteita on hyvä varautua näihin tilanteisiin ja sekä parhaansa mukaan ehkäistä niiden syntymistä. (Haapasaari 2020.)

3 ELÄINAVUSTEINEN TYÖ

Eläinavusteisuus ja eläinavusteinen työskentely ovat kattotermejä, jotka sisältävät niin eläinavusteisen toiminnan, eläinavusteisen terapian sekä eläinavusteisen opetuksen ja erityisopetuksen (Ikäheimo 2013, 68).

Eläimiä käytetään laajalti terveyden- ja sosiaalihuollon sekä kasvatuksen apuna, niin yksilö- kuin ryhmätilanteissa. Toiminta voi olla ammattimaista tai osa vapaaehtoista eläinavusteista työskentelyä. Kouluissa koirat ovat suosittuja, ja niitä käytetään erilaisissa luokissa, esimerkiksi autististen ja kehitysvammaisten kanssa. Lastenkodeissa ja perhekodeissa koira on useasti tärkeässä roolissa. Vanhusten palvelutaloissa koirat ovat osana aktivointia sekä seurana. (mt. 68.)

3.1 Eläinavusteisen työskentelyn määritelmiä

Seuraavat määritelmät on hyväksynyt usea kansainvälinen järjestö. Nämä kyseiset järjestöt ovat vuosikymmeniä tehneet työtä eläimen ja ihmisen suhteen kanssa. (Ikäheimo 2013, 66.)

Eläinavusteinen toiminta

Eläinavusteinen toiminta (engl. Animal-Assisted Activity, AAA) perustuu yleensä vapaaehtoistoimintaan. Toiminnassa ohjaaja voi olla vapaaehtoinen, joka ei työskentele sosiaali- tai terveysalalla, tai koulutettu ammattilainen. Vapaaehtoisen henkilön täytyy olla perehdytetty laitospvierailujen tekemiseen sekä eläinavusteiseen toimintaan. Näiden käyntien toiminta ei ole tavoitteellista ja niiden sisältö pohjautuu spontaaniuteen. Tällainen toiminta on ilmaista, ja eläimen tulee olla tehtäväänsä soveltuva. (Kruger & Serpell 2006.) Tällaista toimintaa järjestää esimerkiksi Suomen Karva-Kaverit Ry.

Karva-Kaverit käyvät ilahduttamassa vanhuksia, kehitysvammaisia, lapsia ja nuoria lastenkodeissa, päiväkodeissa, kouluissa ja erilaisissa tapahtumissa. Yhdistys kehittää

eläinavusteista vapaaehtoistoimintaa, jossa eläimen avulla tuodaan iloa ja vahvistetaan ihmisen terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia, ehkäistään ihmisten hyvinvoinnin ongelmia ja tuetaan ongelmia kohdanneita ihmisiä. Karva-Kaverit Ry kuvailee toimintaansa verkkosivuillaan seuraavasti:

Ohjaajat ovat Suomen Karva-Kaverit ry:n jäseniä ja ovat toiminnassa mukana vapaaehtoisina ilman korvausta. He ovat vaitiolovelvollisia vierailun tapahtumista. Ohjaaja vastaa eläimestään, tuntee sen parhaiten ja siksi onkin tärkeää, että ohjaajan annetaan työskennellä eläimensä kanssa omatoimisesti ja itsenäisesti. Ohjaajan tehtävänä on opastaa asiakkaita kohtaamaan oma eläimensä oikein.

Eläinavusteinen terapia

Eläinavusteinen terapia (engl. Animal Assisted Therapy, AAT) on puolestaan tavoitteellista toimintaa, jossa eläin, esimerkiksi Hali-Koira, on osa hoito- tai kuntoutusprosessia. Tämän terapiamuodon tarkoituksena on ihmisen hyvinvoinnin edistäminen niin fyysisesti, emotionaalisesti, sosiaalisesti ja kognitiivisesti. Eläinavusteista terapiaa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäterapiana, ja terapialla on selkeät tavoitteet niin yksilö- kuin tilannetasolla, ja edistymistä seurataan. Terapiaprosessi tulee dokumentoida sekä arvioida. (Ikäheimo 2013, 56.) Eläinavusteisessa terapiassa toimitaan ilman sanoja, ja kommunikointi tapahtuu ruumiinkielellä. Ruumiinkieli on sanallista ja vuorovaikutusta aidompaa sekä suorempaa. Läsnäolo on eläimille luontevaa. Eläinten muisti ja ajattelu toimivat pitkälti assosiaatioiden perusteella, kun taas ihmisellä on kyky siirtyä ajattelun ja tarinoiden varassa menneeseen ja tulevaan. Ihmisen hyvinvointia tukee myös eläimen tuoma rytmitys päivään. Ihmisten ja eläinten perustarpeet ovat samoja, eli ravinto, riittävä lepo ja liikunta ovat samanlaisia kuin ihmiselläkin. (Green-Care 2020.)

Eläinavusteisen terapian ohjaaja on kasvatuksen, terveyden- tai sosiaalihuoltoalan asiantuntija sekä eläinavusteisen alan harjoitustutkinto. Tällaisesta terapiasta peritään aina palkkio tai palkka, ja eläimen tulee olla tehtäväänsä soveltuva. (Kruger & Serpell 2006.) Terapeutiksi sopii psykoterapeutti, toimintaterapeutti, fysioterapeutti ja esimerkiksi puheterapeutti. Valvira valvoo nimikkeiden käyttöä. (Ikäheimo 2013, 65.)

Eläinavusteinen erityisopetus

Eläinavusteinen erityisopetus ja opetus (engl. Animal assisted Special Pedagogy, AAP) voi olla sekä eläinavusteista toimintaa, että terapiaa. Erityisopetusta voi tehdä eläimeen perehtynyt opettaja esimerkiksi kouluissa. Terapiaa voi tehdä asianmukaisen koulutuksen saanut erityisopettaja useimmiten erityisopetuksen luokissa ja kouluissa. Tällöin eläinavusteinen terapia on suunnitelmallista ja tavoitteellista. (Ikäheimo 2013, 66)

3.2 Koira-avusteinen työ

Koiran sopivuus työhön ei ole kiinni rodusta tai iästä. Tärkein koiran ominaisuus on, että se ottaa kontaktia ihmisiin itsenäisesti ja nauttii tekemästään työstä ja toiminnasta ihmisten kanssa. (Ikäheimo 2013, 66.)

Terveys on ehdoton ykkösasia työkoiran jalostuksessa, ja sairasta koira ei voi laittaa tekemään koira-avusteista työtä. Koira ei saa olla aggressiivinen, passiivinen eikä pelokas. Liika itsenäisyys voi myös olla hankala piirre, koska koiran hallinta vaikeutuu. (Ikäheimo 2013, 78.) Koiran jalostuksella on tärkeä osuus prosessissa työkoiraksi, ja siihen liittyy useita mittareita, jolla työkoirien jalostusprosessia valvotaan. Koiran persoonallisuuteen vaikuttaa niin geenit kuin ympäristökin, ja pennun kasvuprosessiin ja luonteeseen voidaan vaikuttaa kasvatuksella ja koulutuksella paljonkin. (Ikäheimo 2013, 79.)

Koira-avusteinen työ Hali-Koira- yrityksessä

Koira-avusteinen työ Hali-Koiralla on erittäin monipuolista, koska työkenttänä on niin lapset, joilla on erilaisia haasteita arjessa, kehitysvammaiset sekä vanhukset. Pääsääntöisesti Hali-Koiran työ vuonna 2020 on vanhusten parissa palvelukodeissa sekä niiden ulkopuolella esimerkiksi kävelytreffien muodossa.

3.3 Yhteistyötahot

Tämän opinnäytetyön tuotos eli turvallisuussuunnitelma jaetaan Hali-Koiran yhteistyökumppaneille, jotta he saavat tietoa koirien kanssa turvallisesti toimimisesta, sekä tietoa Hali-Koiran muista turvallisuuskäytännöistä.

3.4 Erilaisten ihmisten sekä ihmisryhmien kohtaaminen

Tämän luvun tietoperusta on täysin Hali-Koiralla harjoittelussa ollessani oppimaa ja havainnoimaa, sekä yrittäjä Maarit Haapasaarelta saatua tietoa. Tärkein työkalu Hali-Koira yrittäjän työssä on aito kohtaaminen. Termi ”kohtaaminen” käytännössä tarkoittaa, että kohtaamisessa kohtaaja suuntaa katseensa ihmiseen yksilöllisenä ja ainutlaatuisena persoonana. Se, miten henkilö kohtaa esimerkiksi vanhuksen, on merkityksellinen tekijä vanhustyön ja esimerkiksi juuri kaikessa Hali-Koiran työn onnistumisessa.

Hali-Koira yrittäjä Maarit Haapasaari on alansa pioneeri, ja hänen tärkein missionsa on lisätä ihmisten hyvinvointia sekä aktivoida heitä. Tällaisessa toiminnassa kohtaamisen lisäksi tärkeää on innostaminen ja kohdatun ihmisen kuunteleminen sekä eleiden ja ilmeiden tulkitseminen.

Muistisairaiden kohtaaminen

Hali-Koira yrittäjän arkea. Koska tämä on tärkeä osa päivittäistä työtä, on hyvä tietää, mitkä toimintatavat helpottavat muistisairaahan kohtaamista. Muistiliitto on listannut kohtaamisia mahdollisesti helpottaviksi tekijöiksi kaiken sen, mikä tulee kokemukseni mukaan jokapäiväisissä kohtaamisissa esille. Näitä ovat: silmiin katsominen, kiireettömyys, kevyt kosketus, laulaminen tai hyräily, ilmeet, kehonkieli, ole oma itsesi, puhu kuin aikuinen aikuiselle, älä korota turhaan ääntä, ole myönteinen, älä korjaa muistisairaahan puhetta ja ennen kaikkea kuuntele sekä kuule muistisairaahan tarpeita.

Kokemukseni mukaan työkalut erilaisten ihmisten ja ihmisryhmien kohtaamiseen tulee kokemuksesta. Perusasioita kohtaamisesta ja erilaisten ihmisten kanssa toimimi-

sesta voi oppia teoriassa kirjoista ja koulutuksissa, mutta niin kuin niin monessa muusakin oppimiseen liittyvissä asioissa, teorian käytäntöön vieminen on tärkeä osa oppimisprosessia (Hoffrén 2013, 2). Hali-Koira yrittäjä Maarit Haapasaari on oppinut toimimaan eri ihmisryhmien kanssa tekemällä ihmisläheistä työtä koiriensa kanssa.

Kehitysvammaisten kohtaaminen

Hali-Koira yritys työskentelee myös kehitysvammaisten kanssa. Kehitysvammaisuutta on eriasteista, ja kehitysvammaisuus vaikuttaa henkilön kykyyn ymmärtää asioita ja tapahtumia. Kehitysvammainen henkilö tarvitsee tukea jokapäiväisessä elämässään. Monipuoliset vuorovaikutuskokemukset sekä elämykset lisäävät kuitenkin osallisuutta yhteisössä ja mahdollisuuksia oppia uutta. (Mäki 2017, 6.) Papunet.fi- viestintäsivusto kertoo seuraavaa kehitysvammaisuudesta:

Virikkeellinen ja motivoiva ympäristö rohkaisee kehitysvammaista henkilöä vuorovaikutusaloitteisiin, lisää kykyä toimia aktiivisesti, edistää tunne-elämän tasapainoa ja antaa tietoa ympäristöstä.

Hali-Koira kohtaa kehitysvammaiset samalla arvokkuudella kuin minkä tahansa ihmisryhmän tai kenet tahansa ihmisen. Tärkeintä kehitysvammaisen kohtaamisessa ohjaajana on ymmärtää, että mitkä harjoitukset sopivat kohderyhmälle, ja miten ne tukevat heidän arkeaan esimerkiksi Papunet- verkkosivuston kuvaamalla tavalla. Kehitysvammaisen henkilön toimintakyky ja kehitystaso on hyvä olla selvillä, jotta toiminta ohjaustilanteessa on kohderyhmälle sopivaa. On tärkeää olla aidosti läsnä ja vuorovaikutuksessa ja motivoida yhdessä tekemiseen. (Mäki 2017, 8.)

Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi

ja palvelujen parantamiseksi

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö sekä kuntaliitto ovat luoneet laatusuosituksen, joka on julkaistu 1.10.2020. Tämän laatusuosituksen tarkoituksena on mahdollistaa laadukkaat palvelut sekä hyvä ikääntyminen. Laatusuositus tukee ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain

(nk. vanhuspalvelulaki 980/2012) toimeenpanoa. Aiemmin laatusuosituksia on annettu vuosina 2001, 2008, 2013 ja 2017. Laatusuosituksen valmistelussa on otettu huomioon ohjaus- ja toimintaympäristössä meneillään olevat muutokset sekä hyödynnetty käytettävissä olevaa tutkimustietoa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020.)

Laatusuositus on ensisijaisesti tehty päättäjille sekä valvonnan tueksi, mutta tätä suunnitelmaa voi hyödyntää toimintansa suunnittelussa monet muutkin tahot, kuten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajat, alan ammattilaiset ja kolmannen sektorin toimijat ja myös ikäihmisten palveluiden asiakkaat ja heidän omaisensa. Tämän suositus keskittyy ikäikäiden toimintakyvyn edistämiseen, vapaaehtoistyön lisäämiseen, digitalisaatioon sekä teknologioiden hyödyntämiseen, asumiseen ja asuinympäristöjen kehittämiseen, palveluiden tuottamiseen sekä järjestämiseen, palveluohjaukseen, asiakas- ja palveluohjaukseen, osaavaan ja hyvinvoivaan henkilöstöön sekä laadun varmistamiseen. (mt.)

Koiran valinta työskentelyyn

Koira-avusteisen työn perusta on jo koiran syntymässä. Kun pentue syntyy kenneliin, osaa kokenut kasvattaja valita koiran sopivaksi tiettyyn työtehtävään koulutettavaksi sen sosiaalisuuden sekä muiden piirteiden vuoksi.

Koiralla on luonnollinen tarve olla vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa ja ne haluavat saada huomiota ihmisiltä. Koirat sopeutuvat elämään ihmisten kanssa luonnostaan, ja kokevat parhaimmassa tapauksessa elämisen ihmisen kanssa palkitsevana. (Latvala-Sillman 2018, 66-70.) Tämä on loistava lähtökohta ihmisen ja koiran yhteistyölle. Nämä tekijät ovat pohjana myös sille, miten Hali-Koiran työkoirat on valittu. Kun koira koulutetaan työtehtäväänsä, tärkeintä on luoda luottamus koiran ja kouluttajan välille. Tähän kuuluu hyvä kontakti sekä toimiva vuorovaikutussuhde koiraan (mt., 66-70).

3.5 Toimintaa määrittelevät lait

Sosiaali- ja terveydenhuollon alalla toimintaa määrittelee useat eri lait. Webropol-kyselyni perusteella, johon on vastannut tähän opinnäytetyöhön liittyen kahdeksan eri palvelutalon esimiestä, tuli paljon vastauksia kysymykseen, jossa pyydän esimiehiä

mainitsemaan keskeisimmistä laeista vähintään kaksi. Kysyin lakeja esimiehiltä siksi, että sovellan niitä lopullisessa tuotoksessani eli turvallisuussuunnitelmassa.

Lakeja, joita palvelutaloissa vastausten perusteella noudatetaan: tietosuojalaki, työlainsäädäntö, yhdistyslaki, työsuojelulaki, laki sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä, hankintalainsäädäntö, arpajaislaki hanketoiminnassa, rahankeräykset, laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista, terveydenhuoltolaki, laki potilaan asemasta ja oikeuksista, laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä kansanterveyslaki. Nämä kyseiset lait löytyvät myös Terveyden ja Hyvinvoinnin laitoksen THL:n verkkosivuilta. Näiden edellä mainittujen lakien lisäksi sivuilta löytyy myös perhehoitolaki sekä laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista.

Näiden mainittujen lakien perusteella toimivat Hali-Koiran yhteistyökumppanit eli palvelutalot sekä muut vierailukohteet, tietenkin kohteen mukaan. Kyseiset lait ja niistä keskeisimmät ja tärkeimmät ovat olennaisia myös Hali-Koira yrittäjän tuntea, koska Hali-Koiralla ei ole omia toimitiloja. Toiminta perustuu vierailuihin, jolloin pätee ne säännökset ja lait, jotka ovat kyseisessä toimipaikassa voimassa. Maarit Haapa-saaren ja Hali-Koiran toimintaa ohjaa myös eläinsuojelulaki. Eläinsuojelulaki kattaa työkoirien hyvinvointiin ja elämään liittyviä seikkoja. Laki on laaja sisällöltään, ja se pitää sisällään kaiken eläinten pitoon, lopetukseen, valvontaan sekä seuraamukseen liittyvän lainsäädännön. (Eläinsuojelulaki 1996/247).

3.6 Turvallisuussuunnitelma yleisesti

Turvallisuussuunnitteluvuorokauden perustuu pelastustoimen lainsäädäntöön. Sosiaali- ja terveysministeriön laatiman oppaan tarkoituksena on antaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille valmiudet kartoittaa riskejä sekä laatia turvallisuussuunnitelma. Opas antaa myös perusteet turvallisuustason määrittelyyn.

Turvallisuussuunnittelun kulmakivi on riskinarviointi toimintayksikössä, sekä pelastuslaki (468/2003) ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (787/2003). Keskeisintä näissä lainsäädännöissä on varautuminen onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilan-

teisiin sekä niiden hallintaan. Suunnitelma on laitoksen johtoa ja turvallisuushenkilöstöä varten. Toimenpiteet turvallisuutta koskien sekä turvallisuudesta huolehtiminen kuuluvat organisaation työntekijöiden päivittäisiin työtehtäviin. Johdon tehtävä on huolehtia, että turvallisuussuunnitelma tulee tutuksi koko henkilöstölle, sillä se koskee kaikkia. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2005.)

Pelastuslaki

1 § (28.12.2018/1353)

Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuuksille ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

4 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT

Tässä luvussa avaan niitä menetelmiä, joita olen käyttänyt tämän opinnäytetyön tutkimuksen tekemiseen. Käytin menetelminä haastattelua, Webropol- kyselyä, havainnointia, sekä benchmarkingia. Havainnoin myös kevään sekä kesän ajan kehittävän harjoitteluni aikana Hali-Koiran toimintaa ja toimin yrittäjä Maarit Haapasaaren apuna lähes kaikenlaisissa Hali-Koiran työhön liittyvissä työtehtävissä. Päädyin haastattelemaan Maarit Haapasaarta, koska hän on toiminut alalla pitkään ja hänellä on hyvä näkemys siitä, mitä turvallisuus Hali-Koiralla tarkoittaa, sekä siitä, mitä turvallisuussuunnitelman olisi hyvä sisältää. Webropol- kysely avaa yhteistyötahojen ajatuksia ja heidän tietoaan turvallisuusasioista. Tämä toimii myös benchmarking- menetelmänä tässä opinnäytetyössä.

4.1 Havainnointi

Havainnointi eli observointi antaa suoraa tietoa siitä, miten toimintaa toteutetaan. Havainnointi on aineistonhankintamenetelmä, jossa tutkittavasta ilmiöstä kootaan tietoa sitä seuraamalla ja tekemällä havaintoja (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009). Toteutin havainnoinnin muotona osallistuvaa havainnointia Hali-Koiralla sekä vierailukohdeissa tammikuusta maaliskuuhun 2020. Havainnoin ohjaustilanteita hyvin erilaisissa ympäristöissä, kuten yksityishenkilön kävelyillä, kävelytreffeillä, palvelukodeissa sekä lukukoira- tilaisuudessa. Havainnoinnin tarkoituksena oli saada tietoa siitä, mitkä seikat ja ajatukset vaikuttavat tilanteiden turvallisuuteen. Havainnoin myös Haapasaaren sekä työkoirien välistä suhdetta, tottelevaisuutta ja koulutusta. Havainnoinnin taltioituivat puhelimeni muistiinpanoihin sekä tietokoneelle, aina kun koin jonkun tilanteen liittyvän oleellisesti opinnäytetyön tekemiseen. Valitsin havainnoinnin yhdeksi menetelmäksi siksi, jotta saan selkeän kuvan Hali-Koiran toiminnasta ja siitä, mitkä kaikki seikat vaikuttavat Hali-Koiran toimintaan, sekä sen turvallisuuteen eri tilanteissa sekä myös eri ympäristöissä.

Havainnointini aikana keväällä 2020 sekä sen reflektointi kevään sekä kesän aikana Hali-Koira yrittäjä Maarit Haapasaaren kanssa toi opinnäytetyöhöni sen vaatiman tärkeän pohjan, sekä myös oikean tarpeen turvallisuussuunnitelmalle.

Havainnointi oli mukana menetelmissä, koska keräsin havainnointimateriaalia kehittävän harjoitteluni aikana keväällä tammi-maaliskuussa 2020. Jokaisen havainnointikerran jälkeen refleктоimme ja jaoimme kokemuksiamme ohjaustilanteista Hali-Koira yrittäjä Maarit Haapasaaren kanssa.

4.2 Hali-Koira yrittäjän haastattelu

Maarit Haapasaari oli selkeä valinta opinnäytetyöhöni liittyvään teemahaastatteluun. Teemahaastattelussa kysymysrunko toimii lähinnä haastattelijan muistilistana ja joutaa tilanteiden mukaan. Tärkeintä haastattelussa oli selvittää, mitä yrittäjä itse ajattelee työnsä turvallisuudesta ja mitkä asiat vaikuttavat työn turvallisuuteen, kun mukana on työkoiria.

Haastattelukysymykset Hali-Koiran Maarit Haapasaarelle oli mietitty siten, että saan mahdollisimman paljon tietoa turvallisuuteen liittyen. Haastattelun runko pysyi sellaisena, kuin sen rakensin, ja teemana toimi tietenkin riskit ja turvallisuus. Haapasaari mainitsi myös muutaman lain, jotka määrittelevät hänen toimintaansa. Litteroin Maarit Haapasaaren haastattelun ja poimin sieltä tähän opinnäytetyöhöni tärkeät asiat.

Kuva 3. Annu-Riina Leppälän opinnäytetyönä tehty ohjeistus Hali-Koiran yhteistyökumppaneille ja vierailukohteille, 2018.

HALI-KOIRA
Koiraväestön työskentelyn kuntouttava voima!

Hali-Koira:n tarkoituksena on tuoda iloa, vahvistaa ihmisen terveyttä ja antaa sosiaalista hyvinvointia. Hali-Koiran kanssa voidaan jumpata, halia ja rapsuttaa. Jumpat on tehty yhteistyössä fysioterapeuttien kanssa ja jumpan aikana kansanlaulut raikaa. Hali-Koira on toiminnaltaan monipuolista ja moniammatillista. Jumppien lisäksi Hali-Koira toteuttaa tasapainoharjoitteita ja kävelytshetkiä.

Hali-Koira vierailee:

- Varaudu koiran tuloon. (tiedotus, allergiat, pelot yms.)
- Koiran vierailun aikana ruoka- ja juomatarjoilu tulisi välttää.
- Varaa avoin tila jumpalle. Liikkeiden vuoksi suositellaan kovia tuoleja.
- Huolehdi, että osallistujat ovat valmiina Hali-Koiran vierailuun sovittuna aikana.
- Jumpan aikana tarvitaan avustajia. Tutut kasvat tuovat turvaa. Te tunnette asukkaanne ja osaatte parhaiten avustaa heitä suorittamaan jumppaliikkeet.
- Antakaa tukenne sille, että kaikki kuulevat ja ymmärtävät ohjeet jumpan aikana.
- Nauttikaa ja iloittakaa kanssamme!

Kuva: Katrin Lehtola

Hali-Koiran kuntouttava voima

Tuo iloa ja vahvistaa terveyttä

Kuntouttaa mieltä ja kehoa

Yhdessä tekemisen ja onnistumisen ilo

Eiäimen läsnäolon voima

HALI-KOIRA
Mustikkuja 4
20660 Littoinen
Maarit Haapasaari
0503442881
www.hali-koira.fi

4.3 Benchmarking

Benchmarking eli vertailukehittäminen on menetelmä, joka perustuu siihen, että halutaan kehittää omaa tai organisaation toimintaa tutkimalla muiden organisaatioiden tapoja. Vertailukohteena voi toimia toinen organisaatio tai esimerkiksi kilpaileva yritys. Benchmarking vaatii hyvän pohjustustyön (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009).

Aluksi identifioimme Hali-Koira yrittäjä Maarit Haapasaaren kanssa kehittämistä vaativan kohteen hänen yrityksessään, joka on turvallisuussuunnitelman uupuminen. Hankin vertailukehittämisessä tiedot yrittäjä Maarit Haapasaarelta ja hänen yhteistyökumppaneiltaan, sekä kirjallisuudesta. Tietoa hain esimerkiksi turvallisuussuunnitelmaoppaasta, joka on Sosiaali- ja terveystieteiden turvallisuussuunnittelun tarkoitettu

opas. Lisäksi tietoa turvallisuussuunnitelman rakenteista sosiaali- ja terveysalalla löytyi esimerkiksi lastensuojelussa, jota käytin soveltaen omaan tuotokseeni.

Haapasaari on alansa pioneeri, hänellä ei ole kilpailijoita, sillä muut toimivat vapaaehtoistyössä. Siksi minulla opinnäytetyön tekijänä ja Haapasaarella on tärkeä työ kehittää yrityksen toimintaa ja tehdä siitä entistä toimivampaa erilaisin keinoin. Apuna vertailussa käytin Sosiaali- ja terveysministeriön Turvallisuussuunnitteluopasta. Tästä sain vertailukohteen sille, millaisia asioita turvallisuussuunnitelman tulisi pitää sisällään myös Hali-Koiralla. Vertailukehittäminen ei toteutunut täysin määritelmän mukaan, mutta on mainittava menetelmänä, koska sitä on sivuttu opinnäytetyössä. Vertailukehittämistä sivuaa turvallisuussuunnitteluoppaan käyttö lähteenä sekä muut turvallisuussuunnitteluun liittyvät lähteet.

4.4 Kysely

Kysely on yksi eniten käytetyistä tiedonhankintamuodoista. Kyselytutkimuksen etu on, että voidaan saada paljon dataa isolta määrältä ihmisiä. Kyselyn käyttäminen menetelmänä tutkimuksessa on nopea ja tehokas. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009.) Vaikka kyselyä pitää tarkastella myös menetelmänä kriittisesti, esimerkiksi minkälaisella vakavuudella kyselyyn vastaajat ovat vastanneet, on tässä opinnäytetyössä kyselyn käyttäminen todella hyödyllinen menetelmä. Kysely antoi minulle kehittämistyön tekijänä sekä yrittäjälle ajankohtaista ja tietoa liittyen turvallisuuteen Hali-Koiran yhteistyökumppaneiden näkökulmasta.

Laadin kyselyn Webropol- muodossa jaettavan nettilinkin taakse, joka lähetettiin saatteen mukana Hali-Koiran vierailukohteisiin ja yhteistyökumppaneille yrittäjä Maarit Haapasaaren toimesta. Tämä oli ainoa ja paras tapa tavoittaa mahdollisimman moni niistä ihmisistä, joilta tarvitsimme vastaukset turvallisuuteen liittyvään kyselyyn.

Kyselyn tarkoitus oli selvittää yhteistyökumppaneiden ja vierailukohteiden mielipiteitä siitä, miten turvalliseksi he kokevat Hali-Koiran vierailut, sekä antaa tilaa myös vapaamuotoiselle kommentoinnille toimintaan liittyen. Pidin mielessä tutkimuskysymykseni, joiden keskeisin tarkoitus on selvittää, että mitä kaikkea on otettava huomioon Hali-Koiran toiminnassa turvallisuuden kannalta.

Muotoilin kysymykset niin, että niihin on mahdollisimman helppo vastata. Kyselyn ensimmäinen kysymys on kysymys toimintapaikasta, josta kyselyyn vastataan. Tämä kysely ei ollut täysin anonymi, koska oli erittäin tärkeää selvittää, mikäli puutteita turvallisuuden suhteen on havaittu tietyssä toimipisteessä. Kyselyssä nimittäin ensimmäisenä kysytään toimipaikkaa, jotta Hali-Koira yrittäjä voi reagoida huoliin turvallisuudesta toimipaikkakohtaisesti. Kyselyssä vastattiin 7 kysymykseen, joista kaikki olivat pakollisia. Kyselyyn vastasi 8/9 niistä henkilöistä, joille kysely oli lähetetty. Kyselyt lähetettiin eri palvelutalojen esimiehille ympäri Varsinais-Suomea. Vastausaikaa oli kaksi viikkoa, ja kyselylinkin saaneita muistutettiin kertaalleen tänä aikana vastamaan kyselyyn

5 HAVAINNOINNIN ANALYSOINTI

Suurin pinnalle noussut teema havainnoinnin keinoin turvallisuuteen liittyen, oli ehdottomasti lähes kaikkien vierailukohteiden kohdalla hoitajien kato osastolla. Lähes poikkeuksetta, kun saavuimme osastoille huomasimme, että asukkaista tai asiakkaista vastuussa olevat hoitajat katoavat Hali-Koiran ohjaustuokion ajaksi muualle. Tätä varten on annettu ohjeistus (Kuva 3), jotta yhteistyökumppanit sekä vierailukohteet saavat ohjeet Hali-Koiran vierailuun valmistautuakseen. Ohjeistuksessa on myös mainittu hoitajien läsnäolosta. Turvallisuussuunnitelma toivottavasti tuo lisätietoa siitä, kuinka tärkeää ja jopa välttämätöntä hoitajien läsnäolo ja avustaminen on Hali-Koiran ohjaustilanteessa.

6 KYSELYN ANALYSOINTI

Kyselyn kaikki seitsemän kysymystä oli mietitty tarkoin antamaan tutkimuskysymykseeni vastauksia monipuolista ja selkeää analysointia varten. 8 toimipaikkaa vastasi kyselyyn. Toimipaikat sijaitsevat Varsinais-Suomen alueella, ja kaikille lähetettiin sama kysely. Kysely oli samanlainen kaikille, koska kaikki toimipaikat ovat palvelutaloja. Kyselyyn vastanneet ovat oman toimipisteensä esimiehiä. Ensimmäisessä kysymyksessä vastaajat kertoivat toimipisteensä nimet.

Kyselyyn vastanneista eli 8/8 esimiestä ovat olleet mukana Hali-Koiran ohjaustilanteessa katsomassa, avustamassa tai seuraamassa. Tärkeintä oli selvittää, onko vastaaja henkilökohtaisesti nähnyt, minkälainen tilanne on kyseessä. Toiminnan tunteminen ja kokeminen edistää tietoisuutta siitä, mitä mahdollisia riskejä toimintaan sisältyy esimiesten näkökulmasta. Myös eli 8/8 esimiehistä oli sitä mieltä, että Hali-Koiran vierailut ovat sujuneet moitteetta heidän toimipisteissään, viitaten kyselyn kysymykseen 3: ”Onko Hali-Koira vierailut sujuneet turvallisuuden kannalta moitteetta?”

Kysymyksessä 4 pyydetään mainitsemaan toimintaa määrittelevät keskeisimmät lait, tarkennettuna kysymyksessä on, että vähintään kaksi lakia pitää mainita. Tällä keräsin

tietoa tulevaa turvallisuussuunnitelmaa varten. Kaikki nämä mainitut lait löytyvät Finlex- verkkosivuilta. Kaikki kyselyyn vastatut lait koskevat ihmisoikeuksia ja vanhus-tenhuoltoa (kuva 6).

Kuva 6. Vastauksista löytyy keskeisimmät lait, joita yhteistyökumppanit ja vierailukohteet noudattavat.

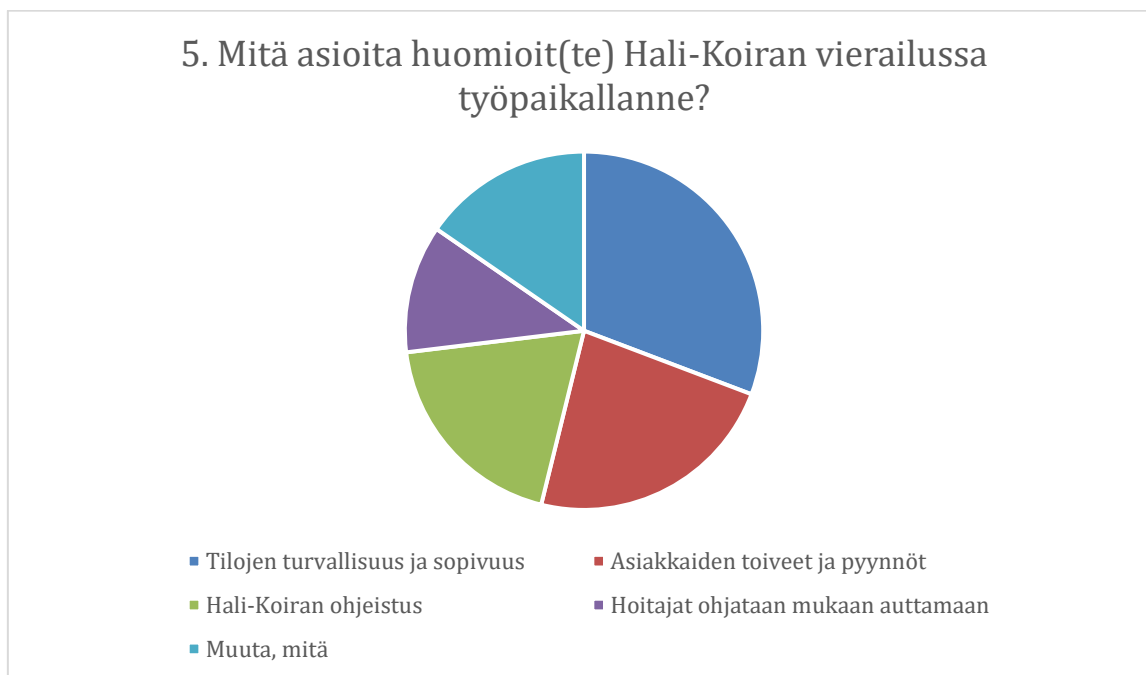
4. Mitkä keskeisimmät lait määräävät toimintaa työpaikallanne? Mainitse ainakin 2.(Hali-Koira lisää lait turvallisuussuunnitelmaansa)

Vastaajien määrä: 8

Vastaukset
tietosuojalainsäädäntö työlainsäädäntö yhdistyläki työsuojelulaki sosiaali- ja terveystieteiden asiakkaaseen ja potilaaseen liittyvät lainsäädännöt laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstöstä hankintalainsäädäntö esim kilpailutukset arpajaislaki hanketoiminnan osalta ja rahankeräykset varmaan useita muitakin on vielä, mutta en muista nyt heti
Sosiaalihuoltolaki Laki vammaisuudenperusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista Laki kehitysvammaisten erityishuollosta
Terveystieteidenhuoltolaki Laki potilaan asemasta ja oikeuksista
Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista; Laki potilaan asemasta ja oikeuksista; Sosiaalihuoltolaki; Perustuslaki
Laki yksityisistä sos.palveluista Vanhuspalvelulaki Sos.huoltolaki Tietosuojalaki
1. Sosiaalihuoltolaki 2. Kansanterveyslaki 3. Terveystieteidenhuoltolaki 4. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista ns. vanhuspalvelulaki
Ne löytyy näitten joukosta: https://thl.fi/fi/web/ikaantyminen/muuttuvat-vanhuspalvelut/vanhuspalvelujen-lait-ja-suositukset
Avin määräykset; VSSHP-Turun kaupunki ja Attendon omat ohjeet

Hali-Koiran toiminnan kannalta on tärkeää tietää, mitä asioita yhteistyökumppanit ottavat huomioon, kun Hali-Koira vierailee ohjaamassa asukkaita tai asiakkaita. 5. kysymyksen oli tarkoitus myös saada tietoa siitä, että mitä seikkoja esimiehet pitävät tärkeänä ohjaustilannetta ajatellen. Kuvio 2 näyttää, että vain 3/8 ohjaa hoitajat mukaan auttamaan konkreettisesti Hali-Koiran vierailulle. Tämä on tullut esille myös havainnointini aikana ja Hali-Koira yrittäjä Maarit Haapasaari on kokenut usein, että syntyy turhia riskejä, kun asukkaat tai asiakkaat tuntevat hoitajat eivät ole mukana ohjaamassa ja avustamassa.

Kuvio 2. Jakauma eri vaihtoehtojen välillä, kysymys 5.

Muita huomioita vapaamuotoisena, suoraan lainattuna liittyen kysymykseen 5:

”Hygienia-asiat ja turvallisuus varsinkin nyt korona-aikana, turvallisuus siinä, ettei muistiasiakas pääse karkaamaan, tietosuojalait eli kuvausluvut ja henkilötietojen keruuseen liittyvät jutut, se, että Kotikunnas on asukkaiden koti ja heillä on itsemääräämisoikeus, terveyteen liittyviä asioita kuten esim. allergiat eli kenelle toiminta soveltuu, vakuutukset pitää olla kunnossa myös vapaaehtoisilla ja asukkailla.”

”On tärkeää, että vierailun aikana on henkilökuntaa mukana, sillä henkilöstöhän vastaa asiakkaiden turvallisuudesta, ei Hali-Koira yrittäjä. Asiakkaiden tunteminen lisää turvallisuutta. Pitkäjänteinen yhteistyö luo parhaat puitteet antoisille ja turvallisille vierailuille.”

”Ajankäyttö. Olisi toivottavaa, että ryhmä alkaisi silloin kun on sovittu. Hali-Koira yrittäjä on ajoissa paikalla mutta osallistujat eivät. Hoitajat eivät ymmärrä, että Hali-Koira yrittäjällä voi olla muitakin sovittuja ryhmiä. Hoitajien opastus ja patistus täytyy toistaa joka käyntiviikko uudelleen, että he toisivat osallistujat ajoissa paikalle. Kiireessä tulee vaaratilanteita.”

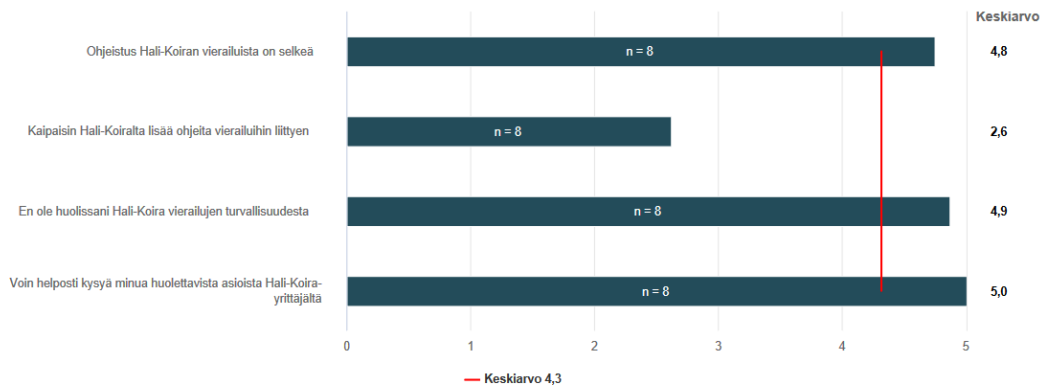
” Oli kyllä tietoa siitä, että talon puolesta pitäisi olla joku paikalla. Kerran kuitenkin kävi niin, ettei näin ollut.”

Yllättävä tieto Hali-Koiran näkökulmasta kuitenkin on se, että useampi on vastannut kaipaavansa lisätietoa Hali-Koiran vierailusta, vaikka ohjeistus (Kuva 3) on annettu yhteistyökumppaneille. Tämä on myös ristiriidassa sen kanssa, että 4,8 on sitä mieltä, että Hali-Koiran ohjeistus on selkeä. Turvallisuussuunnitelma on tärkeä lisäohjeistus yhteistyökumppaneille vierailuja varten, koska pientä epävarmuutta esimiesten keskuudessa vastausten perusteella on. Turvallisuussuunnitelma toivottavasti selkeyttää yhteistyötä entisestään.

Kuva 7. Kysymyksessä 6. Esiintyy ristiriitä.

6. Kokemuksesi Hali-Koiran vierailuista (1= en lainkaan samaa mieltä 2= vähän samaa mieltä 3= en osaa sanoa 4= erittäin samaa mieltä 5= täysin samaa mieltä)

Vastaajien määrä: 8

	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Ohjeistus Hali-Koiran vierailuista on selkeä	0%	0%	0%	25%	75%	4,75	5
Kaipaisin Hali-Koiralta lisää ohjeita vierailuihin liittyen	37,5%	12,5%	25%	0%	25%	2,63	2,5
En ole huolissani Hali-Koira vierailujen turvallisuudesta	0%	0%	0%	12,5%	87,5%	4,88	5
Voin helposti kysyä minua huolettavista asioista Hali-Koira-yrittäjältä	0%	0%	0%	0%	100%	5	5

7. Kysymyksessä eli viimeisessä kysymyksessä oli mahdollisuus yhteistyökumppaneilla avata ja antaa vapaamuotoista palautetta turvallisuuteen liittyen, tai muuta huomioitavaa. Liitän vastaukset Kuvaan 8.

Viidestä avoimeen kenttään annetusta vastauksesta yhdessä mainitaan ajankohtaisesti korona- viruksen aiheuttamista uudenlaisista haasteista lyhyesti, eli toimitaan tilanteen mukaan. Koronasta aiheutuneet rajoitukset vaikuttavat Hali-Koiran työhön merkittävästi, sillä toimintaa ei ole voinut järjestää maaliskuun jälkeen entisellä tavalla palvelutaloissa, vaan vierailut ovat siirtyneet ulkoilmaan ja pienryhmiin.

Yksi näistä viidestä kommentoineesta esimiehestä sanoo, että pitkäjänteinen työ luo turvallisuutta, ja tuo esille, että vierailukohteen henkilökunnan tulee olla aina mukana ohjaustilanteessa, sillä vastuu asiakkaiden turvallisuudesta on heillä. Yhteensä kaksi viidestä vapaamuotoisesta vastauksesta huomauttaa, että hoitajien ja henkilökunnan tehtävä on ottaa vastuu asiakkaista ohjaustilanteessa.

Myös tietosuoja-asiat ovat huomioitu esimiesten vastauksissa, ja tämä näkökulma on tärkeä huomioida myös Hali-Koiran turvallisuussuunnitelmassa.

Yksi esimiehistä mainitsee olemassa olevan ongelman, joka tuli esiin myös haastattelussa, eli sen, että avustajat pitäisi sopia etukäteen ryhmään. Kommentissa mainitaan myös turvallisuuspuoli hoitajien näkökulmasta, eli allergiat, pelko koiria kohtaan sekä uskonnolliset syyt.

Kuva 8. Vapaamuotoinen palaute on tärkeää ja arvokasta.

7. Vapaamuotoista palautetta turvallisuuteen liittyen, tai muuta huomioitavaa:

Vastaajien määrä: 5

Vastaukset
Kaikki on hyvin hoidettu ja Maarit huomioi asiat monelta näkökannalta. Yhteistyö sujuu hyvin. Koirat aina hyvin koulutettuja ja kaikki hygieniaohteet ja toimintaohjeet hyvin huomioitu. Myös tietosuojaohjeita on yhdessä kehitetty ja erilaisia lomakkeita tehty ja käytetty.
Tuossa yllä jo kirjoitinkin, että pitkäjänteinen yhteistyö henkilökunnan ja Hali-Koira -ryhtäjän kesken luo turvallisimman toimintatavan ja -ympäristön. Henkilökuntaa tulee olla vierailun aikana mukana, sillä vastuu turvallisuudesta on heillä.
Avustajat ryhmään tulisi sopia etukäteen sekä ohjaajan kertoa, miten avustetaan (manuaalinen, näyttö...). Hoitajilla tulee olla tiedossa asukkaiden allergiat/astmat/pelkääkö koiria tai ei. Esim. musliimia (asukasta tai hoitajaa) ei voi pakottaa tekemisiin koiran kanssa koska heidän mielestään se on saastainen. Turvallisuutta on myös henkinen turvallisuus / turvallisuuden tunne.....
Asukkaat ovat pitäneet HaliKoira-vierailusta. Ne on meillä tapahtuneet jumppa&laulu-tuokioina, istuen, koska useimmat asukkaat ovat aika huonossa kunnossa. Kesto on ollut noin 1h/osasto. Enemmistö pitää koirista, mutta sitten löytyy niitä, jotka pelkäävät koiria, tai eivät yksinkertaisesti pitävät koirista. Ne asukkaat eivät sitten tietenkään ole osallistuneet. Koirat ovat olleet ihastuttavia, rauhallisia ja ystävällisiä. Ei tarvi pelkää, että joltain odottamatona, koiriin liittyvää, tapahtuisi. Maarit ohjaa selkeästi, ja hänellä on ihana lauluääni. Varsinkin muistisairaiden osastollamme monet eivät pysty laulamaan mukana kunnolla taikka vastaamaan kysymyksiin, mutta he kuitenkin nauttivat musiikista ja yhteisestä hetkestä. Maarit ymmärtää hyvin tämän päälle, ja kunnioittaa asukkaitamme, eikä "molti" heikkoa osallistumista. Tämä on meille tärkeää. Olemme saaneet Maaritilta palautetta siitä kerrasta, kun kukaan henkilökunnasta ei ollut samassa huoneessa HaliKoira-tunnin aikana, ja huomioimme tämän seikan sitten kun voimme taas ottaa HK:a vastaan. Meillä oli muutama käynti tämän syksyn aikana, mutta nyt koronatilanne on niin huolestuttava, että oli pakko pistää tauolle. Toivottavasti koronatilanne on pian ohi, jotta voisimme ottaa vastaan HaliKoira taas.
Koronatilanteen mukaan on pakko toimia.

Erityisen tärkeää näissä palautteissa ja huomioissa on se, että jokainen on ajatellut turvallisuutta vähän eri näkökulmista. Tämä on erityisen tärkeää tietoa, koska turvallisuussuunnitelma pitää sisällään myös uudemman muodon, eli epidemian tai pandemian huomioon ottamisen. Vastaajista yksi on myös maininnut sen, että pitkäjänteinen yhteistyö luo turvallisuutta. Niin moni asia vaikuttaa Hali-Koiran vierailuun, kuten hoitajien ja asukkaiden rajoitukset, joista on myös mainittu kolmannessa vastauk-

sessä ylhäältä katsottuna. Moniammatillinen yhteistyö sujuu kuvan 8 palautteista päätellen Hali-Koiran ja yhteistyökumppaneiden välillä, vaikka ohjeistuksessa on joidenkin toimipisteiden kohdalla haasteita.

7 TURVALLISUUSUUNNITELMA

Liitteenä oleva turvallisuussuunnitelma (liite 2) syntyi tuotoksena saamistani tuloksista sekä tilaajan toiveesta. Turvallisuussuunnitelmaan nostettiin viisi tärkeintä kohtaa, jotka ovat: tietosuoja, hoitajien osallisuus, vastuu ja koirien hoito, sekä lait. Nämä viisi kohtaa valikoituivat tietopohjan, kyselyn sekä haastattelujen perusteella. Kyseiset turvallisuuteen liittyvät asiat ovat Hali-Koiran työssä tulosten analysoinnin jälkeen keskeisimpiä. Turvallisuussuunnitelma on tiivis paketti yhteistyökumppaneille tärkeää tietoa helposti jaettavassa muodossa, joka oli tilaajan toive. Tuotos on selkeä ja pitää sisällään lakien mukaiset asiat yrityksen toiminnassa.

Tilaajan palaute

Tilaaja ja yrittäjä Maarit Haapasaari kommentoi opinnäytetyötä seuraavasti:

”Pidin opinnäytetyötä tarpeellisena ja se on selkeä ja helppolukuinen. Siinä on tärkeää tietoa Hali-Koiran työskentelyn turvalliseksi tekemiseksi kaikille osapuolille. Turvallisuussuunnitelma tulee jatkossa olemaan jaossa aina sekä vanhoille että uusille asiakkaille. Sitä voidaan tarvittaessa käydä läpi myös yhdessä Hali-Koiran vierailuja tilaavan tahon kanssa.”

8 LOPUKSI

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen tekeminen syntyi tarpeesta turvallisuuden kartoittamiselle ja tietojen keräämiselle turvallisuussuunnitelmaan, koska tilaaja eli Hali-Koira yrittäjä Maarit Haapasaari on kokemustensa perusteella tullut siihen tulokseen, että Hali-Koira tarvitsee turvallisuussuunnitelman sovellettuna juuri Hali-Koiran työhön. Koska koira-avusteisuus ja koira-avusteinen työ on vieläkin alkutekijöissään toiminnan laajuutta ajatellen, on sitä tärkeä kehittää jatkuvasti. Yksi kehittämisen muoto on kehittää turvallisuutta ja arvioida riskejä sekä ehkäistä niitä. Koira-avusteisesta työstä on tehty opinnäytetöitä Humanistisen ammattikorkeakoulussa, ja tulokset ovat olleet selkeitä: koira-avusteiselle työlle on tarvetta ja kysyntää siitä saatujen positiivisten tulosten vuoksi (Leppälä, 2018).

Kehittämistyössä käyttämäni menetelmät toimivat saatujen tulosten perusteella hyvin ja sain kyseisistä menetelmistä paljon tietoa, vaikka vastaajamäärä esimerkiksi kyselyssä olikin määrällisesti pieni. Menetelmistä saatu tieto vastasi tutkimuskysymykseeni. Kahdeksan eri palvelutalon esimiehet Varsinais-Suomen alueelta vastasivat kyselyyn, ja se kattaa suurimman osan Hali-Koiran yhteistyökumppaneista. Vastaamatta jätti vain yksi esimies näistä yhdeksästä. Näin voin todeta, että vastaajamäärä oli riittävä ja prosentuaalisesti hyvä.

Tutkimuskysymykseeni, eli mitä Hali-Koiran turvallisuudessa on otettava huomioon ja miten turvallisuussuunnitelma saadaan mahdollisimman selkeästi ja hyvin yhteistyökumppaneiden käyttöön, on saatu vastaus käyttämäni menetelmien avulla. Teema, joka nousi muiden yläpuolelle, on se, että turvallisuutta voi parantaa vielä konkreettisimmilla ohjeistuksilla, jolloin hoitajat voivat osallistua hyvin ohjeistettuina toimintaan ja riskit pienenevät. Hoitajien ohjeistus nousi isoksi teemaksi, koska se esiintyi niin esimiesten vastauksissa, havainnoinnissa, kuin yrittäjä Maarit Haapasaaren haastattelussakin. Myös havainnointini aikana sain omakohtaista kokemusta siitä, mitä hoitajien osallisuus tai osallistumattomuus tarkoittaa Hali-Koiran ohjaukselle.

Jatkoa ajatellen konkreettisen turvallisuussuunnitelman tekeminen tulee toivomukseni mukaan selkeyttämään Hali-Koiran vierailua niin hoitajien, kuin vapaaehtoisten

ja harjoittelijoiden kanssa. Yhteistyön sujuvuuden kannalta on tärkeää, että yhteistyökumppanit tietävät, minkälainen varautuminen Hali-Koiralla on turvallisuuden kannalta. Turvallisuussuunnitelma ei ole yhtä kattava tai samassa muodossa, kuin toimipisteessä toimivilla sosiaali- ja terveysalan muilla toimijoilla, sillä Hali-Koira noudattaa aina toimipistekohtaisesti vieraillessaan kyseisen rakennuksen ja pisteen tilojen suunnitelmia. Hali-Koiran turvallisuussuunnitelma on jaettavassa muodossa niin fyysisenä paperina kuin sähköisessä muodossa, jotta se on helppo jakaa kaikille, joita Hali-Koiran turvallisuussuunnitelma koskee. Tämä kattaa kaikki yhteistyökumppanit.

LÄHTEET

Eläinsuojelulaki 247/1996. Viitattu 20.10.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960247>

Hali-Koira 2020. Viitattu 10.10.2020, 11.10.2020, 27.10.2020

<https://www.hali-koira.fi/>

Ikäheimo, Kaija 2013. Eläinavusteisen työskentelyn määritelmiä ja termejä. Teoksessa Kaija Ikäheimo (toim.) Karvaterapiaa – Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Solution Models House.

Ikäinstituutti 2012. Vanhustyö on kohtaamisia. Viitattu 17.10.2020. <https://www.ikainstituutti.fi/blogi/vanhustyö-on-kohtaamisia/>

Koirat Kasvatus- ja kuntoutustyössä Ry. Koirat hyvinvoinnin tukena. Viitattu 12.11.2020. <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/koira-työparina/koira-hyvinvoinnin-tukena/>

Kogan, L.R., Granger, B. P., Fitchett, J. A., Helmer, K. A. & Young, K. J. 1999. The human-animal team approach for children with emotional disorders: two case studies. *Child & Youth Care Forum* 28(2), 105–121.

Latvala-Sillman, Päivi 2018. Työparina koira – Koira sosiaali-, terveys- ja kasvatustyössä. Loviisa: Sanasilta Oy

Mäki, Maiju. Toimimalla osallisuuteen. https://papunet.net/tietoa/fileadmin/muut/Esitteet/toimimalla_osallisuuteen_web.pdf

Muistiliitto. Muistisairaahan ihmisen kohtaaminen. Viitattu 17.10.2020. <https://www.muistiliitto.fi/fi/muistisairaudet/erityiskysymyksiä/muistisairaahan-ihmisen-kohtaaminen>

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy

Pelastuslaki 379/2011. Viitattu 17.10.2020. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=787%2F2003#L1P1>

Ranta, Pia 2009. Opinnäytetyö: Ikääntyneen kunnioittava kohtaaminen palvelu-aloissa.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/7332/ranta_pia.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Saarsalmi, Olli 2016. Riskit ja turvallisuus- ohjeistus sosiaalihuollon toimintayksiköiden ja kotiin annettavien palvelujen turvallisuuden varmistamiseksi. Viitattu 8.10.2020. <https://stm.fi/documents/1271139/2800489/Saarsalmi+Olli.pdf>

Saarsalmi, Olli 2017. Näkökulmia sosiaalihuollon palveluiden turvallisuuteen 2017. Viitattu 9.10. 2020. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/134849/URN_ISBN_978-952-302-895-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sepponen, Hanna-Riikka 2015. Koira ihmisläheisessä työssä. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/87169/Koira_ihmisläheisessa_tyossa.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sosiaali- ja terveysministeriö 2005. Turvallisuussuunnitteluopas.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2020. Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162455/STM_2020_29_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Suomen pelastusalan keskusjärjestö. Pienyrityksen turvaopas.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2017. Uusi ohjeistus auttaa hallitsemaan turvallisuusriskejä sosiaalihuollossa. Viitattu 19.10.2020. <https://thl.fi/fi/-/uusi-ohjeistus-auttaa-hallitsemaan-turvallisuusriskeja-sosiaalihuollossa>

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. Vanhuspalvelujen lait ja suositukset. Viitattu 18.10.2020. <https://thl.fi/fi/web/ikaantyminen/muuttuvat-vanhuspalvelut/vanhuspalvelujen-lait-ja-suositukset>

Ruippo, Veera 2020. Opas koira-avusteiseen toimintaan lastensuojelun ryhmäkodissa. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/342060/Ruippo_Veera.pdf?sequence=2&isAllowed=y

LIITTEET

liite 1. Kysely

Turvallisuuskysely Hali-Koira

1. Toimipisteesi/työpaikkasi?

2. Oletko ollut paikalla Hali-Koiran vierailulla?

- Kyllä
 En

3.

Onko Hali-Koira vierailut sujuneet turvallisuuden kannalta moitteetta?

- Kyllä
 Ei, syy:

4. Mitkä keskeisimmät lait määräävät toimintaa työpaikallanne? Mainitse ainakin 2. (Hali-Koira lisää lait turvallisuussuunnitelmaansa)

5. Mitä asioita huomioit(te) Hali-Koiran vierailussa työpaikallanne? Voitte valita useamman vaihtoehdon.

- Tilojen turvallisuus/soveltuvuus vierailuun
- Asiakkaiden/asukkaiden toiveet ja pyynnöt
- Hali-Koiran ohjeistus ja toiveet
- Hoitajat ohjataan mukaan vierailuun auttamaan
- Muita huomiota?

6. Kokemuksesi Hali-Koiran vierailuista (1= en lainkaan samaa mieltä 2= vähän samaa mieltä 3= en osaa sanoa 4= erittäin samaa mieltä 5= täysin samaa mieltä)

	1	2	3	4	5
Ohjeistus Hali-Koiran vierailuista on selkeä	☐	☐	☐	☐	☐
Kaipaisin Hali-Koiralta lisää ohjeita vierailuihin liittyen	☐	☐	☐	☐	☐
En ole huolissani Hali-Koira vierailujen turvallisuudesta	☐	☐	☐	☐	☐
Voin helposti kysyä minua huolettavista asioista Hali-Koira- yrittäjältä	☐	☐	☐	☐	☐

7. Vapaamuotoista palautetta turvallisuuteen liittyen, tai muuta huomioitavaa:

Lähetä

Liite 2. Tuotos

Turvallisuussuunnitelma

Hali-Koira

Tietoturva 1	Hali-Koira noudattaa EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (GDPR). Hali-Koira ei tallenna tai säilytä asiakkaiden henkilötietoja. Työssä pätee myös ehdoton vaitiolovelvollisuus.	
Vastuu 2	Hali-Koira yrittäjällä on vastuu koiristaan. Vastuu vierailukohteen asiakkaista tai asukkaista on vierailukohteen henkilökunnalla. Toimipisteen henkilökunnasta on jonkun oltava paikalla avustamassa ohjaustilanteessa asiakkaita tai asukkaita. Vierailukohteen henkilökunta pitää huolen, että tämä käytäntö toteutuu jokaisena vierailukertana.	
Koirat 3	Hali-Koiran työkoirat ovat vakuutettuja vahinkojen varalle. Koirat ovat puhtaita, hyvin koulutettuja sekä eläinlääkärin tarkastamia. Koirien hoito kuuluu jokapäiväiseen työhön. Työtä tehdään koiran ehdoilla.	
Kriisit 4	Esimerkiksi pandemian, tulipalon, terrori-iskun, tai tietosuojavuodon kohdatessa Hali-Koira noudattaa hallituksen asettamia suosituksia ja ohjeita. Mikäli kyse on vierailukohteista, noudattaa Hali-Koira toimipistekohtaisia ohjeita.	
Lait 5	Toimintaa määrittelevät lait: Tietosuojalaki Eläinsuojelulaki Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta Kaikki lait löytyvät kokonaisuudessaan www.thl.fi	

